

РЕЦЕНЗИЯ

от проф. д.н. Вяра Красимилова Славянска,
Висше училище по агробизнес и развитие на регионите – Пловдив,
на дисертационен труд за присъждане на научна степен
'доктор на науките'

по професионално направление 3.7 „Администрация и управление“,
докторска програма „Организация и управление извън сферата на
материалното производство”

Автор: д-р Юлия Владимировна Данъшина

Тема: Подобряване на електронното управление на системата за
предоставяне на административни услуги в Украйна

Участвам в състава на научното жури съгласно заповед на Ректора на
ВСУ „Черноризец Храбър” № 1094 от 16.10.2019 г.

Актуалност и значимост на проблема

Темата на дисертацията се отличава с неоспорима актуалност и значение, доколкото в контекста на приетата Концепция за развитие на електронното управление в Украйна като приоритетни се разглеждат действията на правителството в посока модернизиране сферата на услугите и по-конкретно усъвършенстване на взаимодействието между властите, гражданите и бизнеса с помощта на информационните технологии. Успешното хармонизиране на системата за предоставяне на административни услуги с

европейските тенденции предполага създаване на нов модел чрез прилагане на конкретен, научно обоснован и нормативно определен инструментариум на основата на внедряване на съвременните технологии за мрежово взаимодействие.

Въпреки наличието на значителен изследователски интерес от страна на множество автори, насочили вниманието си към проблематиката на съвременните концепции и модели на държавно управление, общо взето липсват задълбочени и комплексни изследвания, посветени на управлението на системата за предоставяне на административни услуги в Украйна в условията на електронизация – нейното състояние и най-вече съответствие спрямо съвременните изисквания и тенденции.

В тази връзка доц. Даньшина издига тезата, че понастоящем управлението на системата за предоставяне на административни услуги, е неефективно и че е необходим нов подход, а именно - възприемане на субекта на заявяване не само като клиент за обслужващите дейности на предоставящия субект, но и като съпроизводител на управленски решения. Усъвършенстването на управленския процес е възможно само по пътя на електронизацията и пълното преминаване към електронно управление.

Основната цел на изследването е „теоретико-методологическо и научно-практическо обосноваване на управлението на системата за предоставяне на административни услуги в Украйна, както и възможните пътища за усъвършенстването му в условията на електронизация.” Във връзка с постигането на целта се дефинират десет изследователски задачи.

Доц. Даньшина демонстрира много добра осведоменост и познаване състоянието на проблема, видно от обширната библиографска справка, включваща 455 източника (на украински, полски, руски и английски език), релевантни на разглежданата проблематика.

Изследователската методология позволява постигане на поставената цел и решаване на дефинираните задачи. Тя включва разнообразни методи,

подходящи и приложими в разглежданата проблемна сфера – системен, структурно-функционален, логико-семантичен, диалектически, социологически, хронологически, исторически метод, експертна оценка, наблюдение, групиране, сравнение, синтез, моделиране и др.

Кратка аналитична характеристика на дисертационния труд

Дисертационният труд е разработен в общ обем от 366 страници, илюстрирани с 6 таблици и 28 фигури. В структурно отношение той включва въведение, пет раздела и изводи (заключение), които следват логиката на поставената цел и последователността при решаването на дефинираните изследователски задачи.

Въведението представя концептуалната рамка на изследването, която включва всички необходими реквизити – ясно обоснована актуалност и значимост на темата, добре формулирани предмет и обект на изследване, коректно изведени цел и задачи, подробно представена методология и възприети ограничения. Това полага добра основа за провеждане на успешно изследване.

В *първи раздел* се представят теоретико-методологическите основи на управлението на системата за предоставяне на административни услуги в Украйна – същност на понятията "услуга" и "административна услуга", необходимост и механизми за адаптиране на националното държавно управление към преобладаващите управленски модели, мрежова структура на субектно-субектните отношения в управлението на системата за предоставяне на административни услуги. Изтъкват се предимствата на електронното управление, а именно – разширяване участието на гражданите в управлението, създаване на мрежова структура и повишаване на доверието, въвличане на гражданите в процеса на държавно управление, повишаване мобилността на управленската дейност, непрекъснато взаимодействие в рамките на денонощието и т.н.

Втори раздел проследява еволюцията на парадигмата за управление на системата за предоставяне на административни услуги. Разглежда се управлението в организационен аспект, проблемите, създавани от неадекватната нормативна база и недостатъчното бюджетно финансиране, както и съвкупността от електронни технологии, формиращи единна информационно-технологична инфраструктура за управление на системата за предоставяне на административни услуги. Акцентира се върху предимствата на модела "електронен офис" пред стихийното и некоординирано понастоящем прилагане на електронните технологии. Предлага се методика за оценка на взаимодействието на електронните технологии в управлението на процеса на предоставяне на административни услуги.

Трети раздел очертава предпоставките за електронизация на управлението на системата за предоставяне на административни услуги. Обръща се внимание на силното влияние на електронизацията върху трансформацията на съвременното общество, проблемите и перспективите за електронизация на управлението на системата за предоставяне на административни услуги, съвременното състояние на електронизация на административно-управленската дейност в Украйна. Посочват се инициативите в сферата на електронизацията, свързани с адаптацията на съществуващото украинско законодателство. Разглеждат се проблемите и основните фактори, задържащи развитието на процеса на електронизация и съответно негативно влияещи върху управлението на системата за предоставяне на административни услуги в Украйна. В тази връзка се коментира значителното ѝ изоставане спрямо европейското ниво на развитие на ИКТ, както и съществуващия дисбаланс между използването на тези технологии от страна на правителството (публичния сектор) и на гражданите (частния сектор).

В четвърти раздел се представя инструментариум за управление на системата за предоставяне на административни услуги. Разглежда се същността на електронната демокрация, нейните предимства, принципи и инс-

трументи, както и конкретните проблеми, с които се сблъсква в Украйна. Подчертава се значението на мрежовото взаимодействие между субектите в управлението на системата за предоставяне на административни услуги. Оказва се, че въпреки положителните изменения, настъпили през периода 2014-2016 г., в Украйна все още съществува цифрово неравенство и преобладава пасивната нагласа на гражданите. За формирането на мрежово взаимодействие авторът предлага и обосновава инструменти за всеки от трите сектора, а именно: граждански – краудтехнологии, бизнес – импакттехнологии, държавен – технологии за е-демокрация. Като съществено препятствие се посочва недоверието, в следствие на неукрепналост на институтите на гражданското общество и липса на поддръжка от страна на държавния сектор.

Пети раздел има ключово значение за дисертационния труд, тъй като е посветен на усъвършенстване на електронното управление на системата за предоставяне на административни услуги в Украйна. Формулират се практически препоръки за подобряване на управлението на системата, разглеждат се световните тенденции при внедряването на механизми за мрежово взаимодействие в управлението, представя се концептуален модел на мрежово взаимодействие, на основата на прилагане на краудтехнологии.

В *раздел „Изводи“* се синтезират важни обобщения на постигнатите резултати, които аргументират решаването на поставените изследователски задачи и съответно постигането на целта на дисертацията.

Приноси

В автореферата д-р Даньшина е систематизирала приносите, които счита, че има в теоретичен и практико-приложен аспект. Приемам ги като значими и отговарящи на реалните резултати и постижения в изследователската ѝ работа, като си позволявам да ги преформулирам по следния начин:

1) разработена е мрежова структура на субектно-субектни отношения, в която резултат от взаимодействието, от една страна, е дейността, насочена към непосредствено предоставяне на административни услуги, а от друга – дейността, насочена към усъвършенстване на системата за държавно управление;

2) определена е съвкупност от електронни технологии, основа за изграждане на единна информационно-технологична инфраструктура за управление на системата за предоставяне на административни услуги и е предложена методология за оценяване качеството на тяхното взаимодействие;

3) предложен е инструментариум за мрежово взаимодействие на трите сектора в управлението на системата за предоставяне на административните услуги;

4) разработена е собствена краудконцепция, предназначена да създава и поддържа връзки със заинтересованите страни, както и да осигурява управление на вътрешните информационни потоци;

5) предложен е усъвършенстван подход към държавното управление на принципа на концепцията "Good Governance", чрез акцентирание върху "електронното управление" като средство за реализиране на мрежовото взаимодействие и осигуряване на прозрачност в управлението;

6) идентифицирана е ролята на единния "електронен офис", както и спецификата на електронизацията като процес, трансформиращ съвременното общество и характеризиращ се с глобализация, мрежовизация и т.н.;

7) предложен е инструментариум за реализация на електронното взаимодействие в управлението, посредством широко прилагане на инструменти за електронна демокрация, чрез въвличане на гражданите на три нива - информиране за държавната политика, консултиране и активно участие във вземането на държавно-управленски решения;

8) извършен е анализ на степента на електронизация на държавно-управленската дейност в Украйна, в частност проблеми и перспективи пред системата за предоставяне на административни услуги.

Основните моменти в дисертационния труд са намерили публичност чрез 37 научни разработки (включително монографии, статии и доклади), които са достатъчно представителни, за да ги огласят пред академичната общност и заинтересованите кръгове от практиката.

Убедена съм, че проведеното дисертационно изследване е изцяло лично дело на д-р Даньшина, съответно формулираните приноси, получените и публикувани резултати са нейна лична заслуга.

Възможности за използване на получените резултати

Считам, че обосноваването в дисертацията авторски тези, получени резултати и формулирани препоръки могат да бъдат от полза за усъвършенстване на управлението на системата за предоставяне на административни услуги и синхронизирането ѝ с европейските тенденции, включително подобряване на нормативното обезпечаване на процеса на електронизация и повишаване квалификацията на държавните служители по въпросите на електронното управление. Определено разработката представлява една добра основа за по-нататъшно развитие на теорията и практиката на електронното управление на системата за предоставяне на административни услуги.

Автореферат

Авторефератът е подготвен според изискванията и достоверно възпроизвежда съдържанието на труда в синтезиран вид. Разработен е в обем от 43 страници и включва пет части, отнасящи се до общата характеристика,

структурата, съдържанието, приносите и публикациите по дисертационния труд.

Бележки и препоръки

Нямам съществени забележки към съдържанието и структурата на дисертационния труд, но бих препоръчала окрупняване на изследователските задачи (10 са твърде много), както и олекотяване на текста (на места конструкцията на изреченията е толкова сложна, че текста звучи неразбираемо).

Заклучение

Дисертационният труд има характер на завършено научно изследване, посветено на важен изследователски проблем и предоставящо достатъчно основания за висока оценка. Съдържащите се в него научни и приложни резултати отговарят на изискванията на ЗРАСРБ, Правилника за прилагане на ЗРАСРБ и Правилника на ВСУ „Черноризец Храбър“, което ми дава основания да предложа на уважаемото научно жури да присъди научната степен **'доктор на науките'** на Юлия Данъшина в професионално направление 3.7 „Администрация и управление“, докторска програма „Организация и управление извън сферата на материалното производство”.

28.10.2019 г.

Рецензент:

/Проф.д.н. Вяра Славянска/